

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISK DAGBLADET

Reedel,
8. jaanuaril 1993

Nr. 2 (5798)

President Meri uusaasta-tervitus

Eesti naised
ja mehed!
Kallid kaasmaalased!

Ammu tagasi, kui tina oli veel saada, valati õune ja ennustati, mida uus aasta toob. Täna ajagem läbi ilma õnnevalamiseta ja küsigem kainelt, nagu seda on küsinud sajad põlvkond enne meid: kust me tuleme? Kuhu läheme?

Vastus on teile niisama hästi teada kui minulgi: me tuleme vene ajast, et edasi minna eesti aega. Me seisame lävepakul, käsi uksele ning ja mure südames, sest edasiminek on olnud aeglane, vaeviline ja raske.

Ta on toonud kaasa kannatusi ja vaesust maarahvale, leiva- ja küttemureid vanadele ja noortele, kellele ometi oleksime tahtnud tasuda nende vaeva; ta on vahusalt lõõnud eesti harilaskonda, meie teadlasi, ülikooli, kirjanikke, kunstnikke ja heliloojaid, kes läbi aastakümnete pimeduse olid kandnud eestimeelsuse hehkivat tärn.

Kallid kaasmaalased! Teie mure elab ka minu südames. Ma ei ole teile kunagi lubanud lihapotte, pudrumägisid ega pühamajaguid. Kuid ometi tähna-

sel õhtul meelde tuleb, et mure sünnib ilma alati koos kaksikvennaga, kelle nimi on lootus.

Vari ei sünni valguseta, õõ kannul kõnnib päev. Olgu teie laud täna õhtul kultahes kasin: teie laua ääres istub lootus, ja tema näojooned on koduvalguses juba nähtavad.

Mis toidab Eesti lootust? Ja mis seda varjutab?

Te võitsite vabal ja ausal rahvahääletusel vastu põhiseaduse, mille esimene paragrahv on kõige kaunim ja uhkem sellest, mida olen aias eesti keeles lugenud:

- Eesti on iseseisev ja sõltumatu demokraatlik vabariik, kus kõrgeima riigivõimu kandja on rahvas. Eesti iseseisvus ja sõltumatus on aegmatus ja võõrandamatu.

Mis varjutab rõõmu selles uhkes tekstis?

Meie põhiseadus jõustus 3. juulil, ligi poole aasta eest, kuid tema mõju igapäevasele elule, teisi sõnu tema mõju riigitoos, õigusriigi kujundamisel, õiguste

ja kohustuste tasakaalul jaotamisel, võimude lahusolemise tagamisel on esialgu muretekitavalt väike. Võimude tasakaalustatuse põhimõtte, millele on rajatud kogu demokraatliku maailma eelkõrraldus, vajab Eestis ikka veel kannatlikku segitamist, aga ka kaitsset nõukogudeliku mõteteivi eest.

Lootust toidavad septembriku vabad ja ausad valimised, mis teendaksid maailmale, et te olete Eesti valinud teie vabasse Euroopasse, mille osa ja liige olete olnud viimase kaheksa sajandi kestel. Eesti lootust varjutab samas erastamise ja maareformi aeglus, hüpoteetisuse viibimine ning sellest signeev ebakindlus.

Nii me jagamegi lehma küll seadpidi, küll teistpidi, kuni lõpuks märkame, et jagada on jäänud üksnes kana.

Lootust on toinud Eesti kroon, mis poole aasta kestel on püsinud aiasama kindlalt nagu Greenwichi meridiaan - nii ütlesin kuu aja eest Nato Nõukogule. Eesti tänavapilt on muutunud, kauplustes on ilmunud kaubad, mida vanasti võis üksnes välismaa reklaamitulede näha, kuid rahva ostuvõime

(järg lk. 7)

Juhan Kokla SURNUD

JUHAN KOKLA

"Eesti Päevalehe" peatoimetaja Juhan Kokla suri ootamatult Stockholmis 31. detsembril. Ta sai enne pühi külmetuse ning tundis end halvasti. Veel päev enne surma käis ta toimetuses. Vana-aastaõhtu hommikul halvenes olukord, Juhan Kokla viidi haiglasse, kus ta ka ootamatult suri. Surma põhjus ei ole veel teada.

Juhan Kokla, kes suvel sai 77-aastaseks, oli üle neljakümne aasta "Eesti Päevalehe" ja selle eelkäija "Stockholms-Tidningen Eestlastele" peatoimetaja.

(Vaata lk. 8)

Pangavarad oksjonile

Tartu panga omanikud süüdistavad Eesti Panka

Tartu kommerts-panga likvideerimiskomisjon kuulutas välja oksjoni panga varade müümiseks, oksjon peetakse 15. jaanuaril.

29. detsembril korraldasid Tartu kommerts-panga aktsionärid üldkoosoleku, kus pandi hääletusele ka ettepanek kaevata Eesti Pank kohtusse. See ettepanek ei saanud siiski otsuseks, sest hääletamise ajal polnud koos kvorumit.

Eesti Panga süüdistajad lähtusid ühest pangaseaduse sättest, millest justkui saab järeldada, et keskpang võib pärast mo-

ratiooriumi väljakuulutamist algatada vaid pankrotimenetlust, mitte aga sundlikvideerimist, mida tegi Eesti Pank.

Likvideerimiskomisjoni esimene kohusetähts, Eesti Panga asepresident Vahur Kraft selgitas aktsionäridele, et Eesti Pank otsustas kommerts-panga sundlikvideerimise, lähtudes nii klientide kui ka aktsionäride huvidest. Pankrotimenetluse puhul polevat võimalik filiaalide müügist raha saada, sundlikvideerimise korral on see aga reaalne. Samuti pole pankroti puhul omanikel võimalik likvideerimiskomisjoni tšest osa võtta.

(järg lk. 7)

Eestis palgad kõrgemaks, metalliäri väiksemaks ja sõjaväes kord majja

Eesti valitsus on kahe töökuu jooksul tõotanud välja nii palju seaduseelnõusid, et Riigikogu esimene töökuu kujuneb tiheks, kinnitas peaminister Mart Laar. Eestlastele on kõige tähtsamad neist palgatõus, metalliäri ja armees korralduse lõpetamist puudutavad otsused.

Eelarves on ette nähtud raha - 510 miljonit Eesti krooni - eelarveliste asutuste töötajate palgatõusuks.

Sotsiaalminister Marju Lauristin sõnul peaks arstidel, õpetajatel jt. palk jaanuaris tõusma 30 %, palgatõus puudutab 50 000 inimest. Palk tõuseb ka riigile kuuluvais tootmisettevõtetes kuni 20%.

Palgatõus on seotud mitme probleemiga (inflatsiooni süvenemist Marju Lauristin siiski ei kartud). Kuid et paljudel jätub raha vaid toiduainete,

ent mitte tööstuskaupade ostmiseks, mõjutab see majandust teise külje pealt. Pole ju mõtet toota, kui kui kaup turu ostuvõimele tõttu seisma jääb.

Kaitsejõudude olukorast rääkides kinnitas Hannes Walter, et kaitsejõudude kullustatuse ja alumnatusega seotud probleeme olevat nüüd lahendamiseks.

Tartu, Pärnu ja Alutaga meilavad kuuletavad nüüd Kaitsejõudude Pestaabile, millest annavad tunnistust nende kirjalikku pöördumised. Pestaabi toidul ja seebil on samuti

Pullapea üksus (kurikulus Läänemaa kaitsealustes).

Suurim probleem on aga seotud ohvitseridega. Teadupärast on mõnedki sõjalise haridusega tegevohvitserid mitmelt poolt kõrgeid auastmeid saanud. Samas on käitunud ka koollis ja kümme noormeest õpib Soomes kadetlikoolis. Valitsuskomisjon ei usu, et need tulevased tõelised leitnandid on nõus alluma operetikonelidele, ütles H. Walter. Seepärast hakkab tegevohvitser peagi atesteerima erapooletu komisjon, kuhu kuuluvad ka välisriikide esindajad.

Oma tegevust komisjon veel ei lõpeta. Kord tuleb majja saada ka teenistusrelva hoidmisel ja kasutamisel ning jõuda sinna maani, et vormis ja relvis mehed enam sisepoliitikas ei osaleks.

Metalliäri on hea äri ja võetakse riigi kontrolli alla, kinnitas siseminister Lagle Parek. Kontrolli alla võetakse kõik kooramad, mis Venemaalt või Lätist tulevad ja lähevad edasi Rootsi ja Soome.

Seadustesse tehakse muudatused, mis lubavad toili ja politseiametnikel seadusevastast saadeti (kaasa arvatud transpordivahendid) konfiskeerida.

Siseminister kõneles hiljutisest 24-tunnisest reidist, mille käigus avastati hulk ebaseaduslikke tehinguid ja dokumentide metallikoormaid. Üks neist tuli Paldiskist ja masinal olid vaskdetailid, mis võivad olla varastatud raudeel.

Järgmine auditsioon tuleb peagi pidiuveste kontrollimiseks, kinnitas Lagle Parek.

EPL

Reedel,
8. jaanuaril 1993

AAAFRIKA OHUD

Maailmal on vaevalt nn. rahajal olnud nii palju muresid ja pahanud samaaegselt kui praegu. Miljonid on põgenemas või põgenenud, miljonid surevad nälga, teised miljonid on sunnitud eksisteerima alpool igasugust inimväärust. Asja halvendavad kohalikud konfliktid ja piisajad ning toetusriikide majanduskriis, mis paratamatult piirab rahvusvahelisi abi.

Keda abistada esmajärjekorras: kas vabanevad Baltikum, kokkuvõttes Venemaa, kodusõda, kodusõda iseenastavalt hõivatav Balkaan, kodusõda üle läinud Afganistan või jooduskatastroofidest ning inimlikult vägivaltsalt tabatud Aafrika riike?

Loomulikult on otsustamine võimatu ülesanne. Nii lahene küsimus masstabeat poliitilise surve kaudu, milleks esmane hvi on keskendatud praegu kodusõja endises Jugoslaavias, teisel poolt on aga pikemat aega olnud TV-ekraanidel surevad lapsed ja loomad Somaalias, kus rivaalitsevad suguharud on takistanud vähehaaval normaalselt sissevoolu.

Pöördeks sündmused kogu Aafrikale oli äsjane ÜRO poolt otsustatud sõjaväeline invasioon rahvusvaheliste väeasjadega, juhitud ameeriklaste poolt. Tulenud on kohe märgatavalt - abi hakkab kohale jõudma, aga samal ajal algab ka võitlevate poolte desarmeerimine ja patitsiseerimine. Sõgaharudele kuulub on sunnitud vastastele kätt andma.

Tuleb muudigi meeles pidades, et selline efekt võib vältida nii kaua, kui respekti aratavad välisvõim kohal viibivad. Selle taustal on üle ebaarane lahkuv USA presidendil lootus, et vägestas saab koju tulla juba ühe aasta esimesel poolel.

USA "üldiseline" kohalviimine Aafrikas omab nimelt positiivset mõju Musta Mandri paljudele teistele konfliktidele, milised alles viimasel ajal eeskätt Moskva kaitse abi kokkuvõttes - on olnud loomaks lahenduse poole.

Üks epohh on läbi

Ülal avaldatud juttu jäi viimaseks, mille Johan Korkla kirjutas. Ootamatult suri katkestas üle 50 aasta kestnud ajakirjandusliku elutöö, mis on ainulaadne mitte ainult oma pikkuse, vaid ka mahu poolest.

Alates 1944 aasta sügisest töötas Johan Korkla Rootsi eestikeelse ajakirjanduses, sellest üle neljakümne aasta suurima eestikeelse lehe peatoimetajana. Sealjuures kandis ta lööd mõte, et "Eesti Päevaleht" peab olema kogu Rootsi eestlaskonna heit, hoidudes teravast eeskahvatavusest küsimustes, kus arvamised läksid lahku. Seda selgemalt hoidis ta põhimõtetel ja seetõttu joont Eesti anastanud võrre võitu vastu. Pole asjata meenutada, et Johan Korkla oli üks vihatumaid ja kõige rohkem sõimatumid selles propagandavärv, mida KGB suunas eesti pagulaskonna vastu. Ja seda rohkem on põhjust rõõmustada, et ta koos oma poja ja jõud külastada tema vabanevad Eesti ja Hiiumaad, just perekond on päri.

Pärilade EPL-i lugejatele on mõistet Johan Korkla "Eesti Päevaleht" muutunud enam-vähem identiteetiks. Johan Korkla oli väga lüütsuval ja haruldane mälü nii inimeste kui sündmuste suhtes pika pagulaspõlve jooksul. Kõike seda ei ole võimalik asendada. "Eesti Päevaleht" ilmus edasi endisel kujul, aga üks epohh eesti ajakirjanduses ühes väljapaistva Eesti on läbi Johan Korkla lahkumise.

Senine kommunistlik Angola on pärast Kremli kuublastest palgasõudude lahkumist olnud sunnitud otsima kokkuleppele lahendusi pika kodusõja lõpetamiseks USA poolt toetatud Unita üksusega, mille tulemusena mõlemad pooled võtsid osa presidendi valimistest. Rahumismisprotsess on läinud käiku ka seni ni rahutus Mosambigis.

Kuna Etiopia kommunistlik juht Mengistu ku-kututi, siis on ilme, et kommunism ka sellel mandril, millele Moskva eriliselt ideoloogilist ja sõjalist abi andis (Moskvasse Lomumia ülikooli toodi üppima Aafrika intelligentsi), on kauged ideoloogilise "koduma" kokkuvõttes surnuhoobi saanud, eeskätt majanduslikult.

Sellelipoolest paistab üks osa Aafrika kommunistlikust selle mandri kõige arenemas osas - Lõuna-Aafrika Vabariigis - elav lootusest pääseda koos ANC-ga võimule. Mandela sidemed selles suunas on olnud avalikud ja ka nn. demokraatseerimise läbirääkimistest valge režiimi presidendi Klerkiga ei ole ta oma partneritele kompartei selga pööranud.

ANC tööleeks vastaste mustade poolel on suulude inkatha ja selle poliitiline juht Buthele, kes koos oma kolmepoolse rahvaga moodustavad Natali provintsi poliitilise reservaadid - Suuluma. Suulud on konservatiivsed aga usalda Mandela võitluslõulu ja propagandalist juht demokraatist, kui emaga koos on kommunistid.

Lõuna-Aafrika valged on juba teinud suuri järeleandmisi. Kuigi pikema, siiski omi midagi toimub. Teatavasti oli ni Lõuna-Aafrika valitsuse kui ka läänedemokraatiate peakutsuseks, et võimu minetel Moskva-meeste

meestade kätte võitnud Lõuna-Aafrika ainulaadse maapõuevarad, mida lääne poolel ei ole, küll aga Venemaal, sattuda idariikide kontrolli alla.

See oht on nüüd palju väiksem.

KLA

Mis uudist Eestist?

Eriteenistus
Valitsus vabastas 29. detsembril eriteenistuse kohustusest valvata Tallinna reissadamat ja lennukaama. Nüüd, pärast seitsmekuist vaheaga hakkab seal taas korda pidama politsei.

Lõplikult saab eriteenistusega seotud probleemid lahendada parlament, sõnas siseminister Lagle Pärast valitsuse istungit. Ta ütles, et valitsus esitab Riigikogule otsuse projekti, mille kohaselt luuakse mitmesajaga töөлuga eriteenistuse asemel umbes 50-st inimesest koosnev ihukaitsestenistus riigi kõrgeimate võimukandjate kaitses.

Tung Eestisse

Lõunaiste põgenike tung Eestisse jätkub - äöl vastu 29. detsembril saatis piirivalve Lätisse tagasi kaheksa iraklast ja ühe somaalilase, kes püüdis Valga kaudu Eestisse pääseda. Tallinn sadamas aga ootab kaheksa türlast, kes on ebaseaduslikult üle piiri tulnud, teatas siseminister Lagle Pärast.

Türklasi hoitakse Männiku endises erikomanada tuuri hauses, kus on politsei valve all ka kurdid põgenikud. Pärnus 21. detsembril kinni püütud 125-st kurdist 14 on Eestist välja saadetud, teised hellitavad ikka veel lootust Rootsi jõuda või vähemalt Eestisse jääda.

Kurdi põgenikud tunnistavad, et nad on Eestisse pääsemiseks andnud Venemaa koku 14 000 dollarit altkäemaksu, rääkis Pärast. Ta arvas, et tõenäoliselt on osa sellest summast läinud ka Eesti piirivalvete tasukuse.

Piiririkujate vahetlajatad on enamasti pärit Kesk-Aasiast. "Me peame paljastama kõik inimesed, kes teenivad teiste häda pealt," toonitas Pärast. (EPL/IKM)

Lennuk

piirivalvele

Tallinna lennuväljal maandus Saksa LV kaitseministeeriumi kingitusena Tshheki republiki transpordilennuk L-410 T.

Esimese nädala tüüpi lennuk saatis läinud oktoobri.

Ettevõtlikkud

naised

Tallinnas Asutasi Eesti Ettevõtlikke Naiste Assotsiatsioon (EENA).

Kuna naised on jäänud Eesti ühiskondlikus elus suhteliselt tagaplaanile, tahab organisatsioon ühendada aktiivseid naisi, kes suudavad ja tahavad riiklikus ja ärielus kaasa rääkida. Kaasa tahetakse aidata ka noorte ettevõtlikke naiste arendamisel. Poolel värske ühenduse liikmetest on arimaiste kursused lõpetanud.

Sidemed on loodud äri- ja kutselaadse edukate Soome ja Rootsi ning Vene ja Ukraina naistega. Praegu luuakse infovõrgu naiste- võrgu kaudu Eestis.

EENA president on Reet Laja.

"Aripäev"

Venemaa varad oksjonihhaamri all

Venemaa valmistab ette erastamiskampaania, millest suuremat ei ole maailm seni veel näinud. Küsimus on vaid selles, kas need plaanid on ka teostatavad.

Venemaal loodetakse ühe aastaga erastada üle 6.000 suure ja keskmise ettevõtte. Võrdluseks võib tuua fakti, et kaheksakümne aastal suudetis terve maailmas erastada kokku vaid 8.000 ettevõtet. Kui lisaks arvesse võtta Venemaa kokkuvõttes majandust, siis võivad need grandiooselt erastamis plaanid tunduda naeruväärsetena. Praegu on naerda veel vara, sest vähemalt erastamisprogrammi läbi viimine läheb paremini, kui keegi oleks osanud ööda-tag!

Massilise erastamise loomiseks on vaja 3 komponenti: pakumisel olevad

ettevõtted, nõudlus nende ettevõtete järele ja süsteem hinna määramiseks. Venemaa ei eksisteerinud 1992. aasta alguses neist ühest. Nende loomine sai alguse alles aasta keskkel, kuus kuu pärast hindade vahelaskmist. Sellest ajast saadik on muutunud toimuma tohutu kiirusega.

Esimesed kaks sammud pidid tekitama pakumise. Senini olnud Venemaa ettevõtted olid vaid tühiüks osaks tsentraliseeritud süsteemis. Nõnda oligi esimeseks sammuks käik ümber organiseerida ettevõtteid, milles töötas üle 1.000 inimese. See samm astuti juulis. Lõnu direktorite nõukogu, siina pidid kuuluma ettevõtete juhid, töölisid ja valitsuse esindajad.

Järgmise sammuna pidid firmad valima ühe kahest peamisest erastamismeetodist. Neist ühe puhul

voivad ettevõtteid oma töötajatele 25% ulatuses firma kapitalist jagada tasuta hääleõiguslike aktsiade. Lisaks saavad ka töötajad õiguse osta aktsiade 10% ulatuses kolmandiku võrra madalamal hinnal eest, ülemused veel veidi lisaks. Ülejäänud 60% firmast müüakse aga ettevõttele mittekuuluvale isikule. Teisel juhul võivad ettevõtte juhid ja töölisid kogu osa 51% ettevõtetele kuuluvast varast. Nende eest aga tuleb maksta 1,1 korda suuremat hinda.

Vahetult peale plaani teatavakstegemist ei uskunud keegi, et ettevõtted suudavad selle õigeaegselt läbi viia. Selgus aga, et 6.000-st privatiseerimisele kuuluvast ettevõttest 5.600 tulid selle ülesandega 1. novembriks toime.

Kolmanda sammuna tuli tekitada nõudlus. Selleks jagati Venemaal igale me-

hele, naisele ja lapsele 10.000 rubla väärtuses vouterheid (tähtkuld). Seda tegevust järgis 1. oktoobril. Siis kardioli, et tähtkult trükkimise ei jouta õigeaegselt valmis. Oldi ka arvamused, et kogu see ettevõtmine on keskmise venelase mõistuse jaoks liiga keerukas. Nend kartused olid aga asjatud.

Venemaa erastamisprogrammi üheks eripoolne on võimalus müüa tähtkult sularahale eest. Enustati, et venelased müüvad oma tähtkultid kogu ühmadale hindade eest maha. Tõsi, tähtkultid müüdi odavamal nendel nominalväärtusest. Seda aga vaid seetõttu, kui oksjoniga polnud veel algust tehtud. Nädal peale esimese oksjoni väljakuulutamist tuisis tähtkult hind 4000-lt 7000-le.

Raskeimaks sammuks tuleb lureda sellise süsteemi loomist, mille järgi määratakse hinnad avatud turul müüvatele ettevõtetele. Samuti vajatakse ka finantsvahendajaid.

Enamik venelasi hoiab oma tähtkultid kümne kümnega kinni. Samas on piisavalt ka neid, kes on oma tähtkultid maha müünud. See viitab varakatel venelastele, keda oma tähtkultidele lasta. Ametlikel andmetel vahetab suurimal tähtkultu- ruse Moskvas kuni 9.000 tähtkultiga päev omavõlt.

Nüüdseks on erastamisreform muutunud tähtsaks Venemaal. Loodetakse saada seda eda ka siis, kui kõik ülejäänud riisumid peaks läbi kukkuma.

"The Economist"

Tartu pank suleti, sest...

Suletud Tartu kommerspanga aktsionärid on väga teravalt süüdistanud Eesti Panka ebaausas mängus. Eriti aktiivne oma süüdistustes on olnud Tartu Üliõud majandusprofessor Janno Reiljan, kes oli Tartu Komerspanga revisjonikomisjoni esimees. Janno Reiljanit teati seni kui musta äri tüliühingelist vastast. Nüüd võib tema esinemistest välja langeda hoopis vastupidiselt. See tingis Eesti Panga presidendi Siim Kallase vastuse, mida "Postimehes" refereerime.

Tartu Komerspang suleti, sest:

- * ta oli jätnud 126 miljonit krooni eest klientide arveid maksmata.
- * tema bilansis oli suur puudujääk, 25. novembri seisuga 31,8 miljonit krooni.
- * ta arvepidamine oli lootusetult sassis.
- * ta oli rikkunud mitte ainult kõiki Eesti Panga ettevõtteid ja maailma panganduse kogemustest leada olevaid reegleid, vaid ka lihtsalt kaine mõistuse järgsed põhimõtted.
- * ta oli osanud ära kaotada oma tema kätte usaldatud krediiditorid rahast.
- * tema tegevuse jätkamiseks oleks olnud vaja 202 miljonit Eesti krooni, aga võibolla ka 300 miljonit krooni. Keegi ei oska seda hinnata.

EGA SELLEPÄRAST VEEL PANKA SULETA!

Tartu Komerspanga omanike, juhtide ja nende poolt manipuleerivate inimeste meelest on need tähtsusest piisajad.

Mõni miljon on nüüd kadunud, mõeldes vaid: Ega selle pärast veel panku suleta!

Peavad olema mingid "tegelikud", "varjatud", "kuludistagused" põhjused. Eesti võimsaim äripang suleti, et ta ei saaks kaasa lõua erastamises, Millega? Kas puudujääk, aga bilansis? Veegli enam, see olevat "poliitiline mäng". Huvitav, milline?

Kui keskpank poleks teinud resolutsioone otsuseid, oleks see tähendanud korraldusi hahamist Eesti panganduses ja see oleks vedanud nii Eesti Panga kui ka üldise panganduse sohu, millest oleks võimatu välja rabelled.

Miks Eesti pank valis sundlikvideerimise ja mitte pankroti? Valikuvõimalus ja oli küsimus taotlus sellele, et pank, mis juba augustis ei täitnud hoiustajate korraldusi hoiute antud raha suhtes, samaaegselt jagades välja nende hoiustajate raha ei ta keelle ühe krediiditena ise, oligi juba formaalselt lakanud olemast pank. Seetõttu järgnes tegevusliitsentsi äravõtmine ja vastavalt pangaseadusele sundlikvideerimine. Liitsentsi äravõt-

mise järel lihtsalt käed rüpes vatama jätkas, kuidas hoiustajate raha edasi hahitub või mingisuguses eba- määraseks nuluüks muutub, me ei võinud. Tavali- selt eristab sundlikvideerimist pankrotist kiirus ja otustavus, seega just see, mida välisalaajad meilt ootavad.

Eesti Pank ei eelista üht- leide krediiditorid hve teiste. Tartu Komerspang-ale lahestatud sundlikvideerimise korras on ette nähtud kõiki krediiditorid nõuete võrdne rahuldamine.

Julgen väita, et sundlikvideerimisega puudutas Eesti Pank esimest korda pärast sõda väga vabalt kellelgi varalisi huve. Mõned märgid viitavad sellele, et mõjuks aga nendest huvidest ei asu Eestis.

Kõige huvitavam küsimus kogu selle loos on: kellele ikkagi kuulus Tartu Komerspang? On vaid oletused, on vaid faktiveid, mille kohta pole dokumente. Osa kuulub Venemaa aktsiaühendusele, mis on müde keelatud. Nendest firmadest ei tea me midagi. Alguses tundus see kõik kelmusena. Aga kui omandi tagamaad on hoopis tõsisemad?

Eesti Pank ootab krediiditorid organiseerimist. Seni on aktiivsed olnud ainult "mängijad".

SIIM KALLAS

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKIA DAGBLADT

Kohustusliku vastuse väljandaj

(uusvõrgu ajakirja)

Toimetuse aadressid Tartu Aue

Telefonid:

Kundlused ja tellimused 06221 41 44

Toimetuse 0621 42 22

Postiadress: Eesti Päevaleht, P.O. Box 177, 101 29 TALLINN

Tallinn, 101 2901

Toimetuse aadressid: Stockholm Eesti

Maja, Wallingatan 24, 4 treppi

Lehe tellimise aadress: 15 567 70-0

TALLINNAHINNAD:

Aasta (ka Eestis) kr 620,-

Tähtkult kr 220,-

Euroopas, aasta kr 100,-

Majal, aasta kr 70,-

6 kuud kr 42,-

Lennukuludest 53,50 vörr/m

Arvutikuludest 50,00 vörr/m

Kundlused ja tellimused 0621 41 44

Väljandaj EESTI PÄEVALEHT

FORLAG AS

Tallinn, Eestlaskonna Kuriress

Tallinn, Eestlaskonna Kuriress

"Rahvaste Tänav" – jõulumüük Göteborgis

ESTI MUUGILAUD "Rahvaste Tänav" Göteborgis. Pildil vasakult Valda Oluper, Aino Jakobson, Valeria Võõrman, Anne Päärt-Zachrisson ja Karin Aasma. (Foto: Kopler).

18. ja 19. novembril toimus Göteborgis iga-aastane jõulumüük "Rahvaste Tänav" nime all Radda Bar-neni korraldusel.

Sellised jõulubasaarid said alguse juba 1945. aastal, kusjuures müügilaudadega esinevad mitmed rahvused. Müüakse nii rahvapäraseid esemeid kui ka toite. Algusaastatel esinesid oma lauluga ka Göteborgi eestlased, müües kauneid käsitsid.

Seekord, pärast ligi 30-

aastast vaheajaga oli Eesti jälle esindatud, peamiselt käsitside ja muude toodetega Eestist. Eesti osakond rahvariide müüjatega ärastas tähelepanu. Tubli aplausi sai Göteborgi Eesti Kooli õpilaskoori esinemine. Müügi puhaustolu 8 000:– kasutati peamiselt varustuse ja kuivitud muretisemiseks väikelaste kodudele Eestis. Kinkekaasid toetas kohale Rootsi-Eesti Sõprusühing Margareta Hammarli juhatusel.

Palju tänu kõigile lahkele mügiesemetele annetajatele ja abivalmis müüjatele! Järgmiseks jõulumüügiks oleks tarvis veelgi rohkem eestimustrilisi kootud kindaid, sest nende järele oli tung suur. Ka puust piisemised ja laste mängukambrid on teretult müügiobjektid.

KARIN AASMA

• Kohalik elu

STOCKHOLM

Pensionärid
Eesti Pensionäride Ühingu Stockholmis liikmete järgmine koosviimine on Eesti Majas Wallingatan 34 teistpäeval, 12. jaanuaril kell 14.15.

Helmi Rajamaa't luulet ja ettekanne eesti kirjandusest. Osa võtta soovijail palume teatada tel. 744 45 28 (lives) või tel. 85 30 71 (Marand). Viimane registreerimise kuupäev on 10. jaanuar.

ESKILSTUNA

Pensionärid
Eskilstuna Pensionäride Ühingu kevadpoolne tegevus algab kolmapäeval, 20. jaanuaril kl. 14 Eesti Kodus. Kõik endised ja uued liikmed on teretult!

Stockholmi üritused

Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused:

Kuni kolmap. 19/2 Johan Nõmmiku mälestusnäitus E. Majas.

Pühapä. 14/2 kl. 14 EKK aastap. tähistamine koosviibimiseks Operaterasseni.

Pühapä. 21/2 kl. 12 E. Vabariigi 75. aastap. aktus Kontserdisalves.

Kolmap. 24/2 kl. 18 EV 75. aastap. jumalat. Jakobi kirikus.

GÖTEBORG

Kogujad
Kogujate esimene kokkutulek sel aastal toimub 25. jaan. kl. 18.30 Eesti Majas, Eesti Selti ruumides, Drottningatan 27. Järgmised kohtumised on 22. veebr., 29. märtsil ja 26. aprillil kl. 18.30. Kõik huvikaaslased on teretult.

Hiidlased-saarlased!
Hiidlaste-saarlaste 30-a. juubelipidu toimub Munkbäck kooli peoruumides, raamatukogu all laup., 30. jaan. kl. 18-24. Eeskava, toid, kohv küpsistega, tants. Osavõtuhind 120:–.

Eelregistreerimine on vajalik ja viimse ülesandmise tähtpäev on pühapä. 24. jaan. Tel. 031/55 33 06, Engso. Tere tulemast!

Õiendusi

Rootsi Eestlaste Esinduse vahenduse "Eesti Päevalehes" avaldatud jõulu- ja uue aasta terivõtte tekstis esinesid mõned vead, mida palume vabandada. Alljärgnevalt avaldame terivõtte ühingu teostatud korektsed nimetused: Göteborgi Eesti Selti suvekodu "Valgeranna"; Hiidlaste Selti Osakond Rootsis.

Reede 26/3-reede 12/3 Viive Tulli graafikanäitus E. Majas.

LUND

Pensionärid
EPÜ Lundis peab oma korralise peakoosoleku neljapäeval, 21. jaan. kl. 14 Eesti Majas põhikirjas ettenähtud päevakorraga. Uus videofilm "Eestimaa" ja kohvilaud. Palutakse kõigil ühingu liikmetel koosolekust osa võtta. Osalemisest teatada hiljemalt 19/1 personaalse tel. 046/12 81 42, Kaldjärvi.

EELK KIRIK
Göteborg: Kristiine kirikus jumalat. 10/1 kl. 14, Björklund, lauluühed.

Örebro: Olaus Petri kiriku kog. majas (Lilla salen) jumalat. 9/1 kl. 13, praost Jaagu, lauluühed, kirikukohvi.

ESTI AP. ÕIG. KIRIK
Stockholm: Pühapä. 10/1 kl. 11 lütiurgia ja Suur Veepühitsemine. Suursööt ja Arbus.

VABAKIRIKUD
Stockholm: Eesti Neli-pühi Kirik, Brävallagatan 11. 10/1 kl. 10.30 palve, kl. 11 jumalat., Vukholm, laulavad "Laurid".

Göteborg: Eesti Ev. Kog., Garverigatan 2, jumalat. 10/1 kl. 11, Laigar. Palve- ja pühitund 13/1 kl. 13 Teleskogatan 6, Hell.

"Eesti kalur"

Aastavahetusel ilmus lugemislauale "Eesti Kalur" nr. 1-1993. Eesti Kalurite Koondise väljaanne, mida on toimetanud Eralt Art.

Uudiskirjandus

Number algab artikliga "Projekt päästa looduslik lõhe", milles kirjeldatakse ohusstatud Läänemere looduslikku lõhet ja selle päästmisvõimalustest Läänemere riikide ühisel jõul. Teises artiklis "Koolijuhataja monoloog" on ajakirja "Meremeres" toimetaja Madli Vitsmanni üsnilend Eesti Merehariduskeskuse rektorit kapten Tarmo Kõutsi, kes selgitab merehariduse võimalusi ja tulevikuvärsusi Eestis.

Ajakirja toimetajalt on viis artiklit: "Kuumpea-mootorist elektri-päramootorini", "Lutsukalast", "Mere tema eluviisidest", "Mere-kiigist ja muulmalikatest", "Soojad talved on perioodiline nähe" ja "Aegna lehma". Viimases on kirjel-

datud tänavakivide vedu ja küttepude toomist purjetage Kaberneemest Tallinnasse Eesti Vabariigi ajal.

Harald Aksbergilt on tõlge soome ajalehtedest "Soome-eestlastest kalurid Kabböle" ja lihtartikkel "Ilmad". Peale selle ka mälestusartikkel "Saarepoiste lapsepõlv". Atranna Sassi jutustab Veikse ookeani soojast merihookest "El Niño" ja selle mõjust kalapüügile. Endine Kaberneeme kalur Evald Vilbaste jutustab oma isiklike kogemuste põhjal artiklis "Kalatusest Argentiinas".

"Eesti kalur" on rikkalikult illustreeritud ja ilmub nelja numbriga aastas. Tellimishind on 120:– aastas, Eesti Kalurite Koondise liikmetel koos liikmemaksuga. Ühemeremaks on liikmemaks koos ajakirja tellimisega USD 35 aastas.

Address: Eesti Kalurite Koondis c/o Elmar Pettai, Hagagatan 3, 4 tr. S-113 48 Stockholm, Sweden. Rootsis on postgiro nr. 42 22 71-7.

Göteborgi Eesti Kooli jõulupidu

Pidu peeti 6. detsembril Munkbäcki kooli avarates ruumides. Koolijuhataja Evi Lepik ütles tere tulemast ja vaatamata püevamuredele soovis kõigile osalejale head pidutaju ning helgeid lootusi tulevikuks.

Eesti Komitee Göteborgi osakonna esimees Evald Soomägi tänas kooli tublingilist toetajat ja juhatusel liiget, aasta lõpul pensionile minevat Bertil Hansoni ning andis sümbolseks tänuhäeks üle raamatu.

Sisukas kavaosa algas traditsioonilise jõuluevangeeliumiga. Teksti lugesid 1. ja 2. klass. Teised lugesid olid: Maarja - Maria Andersson, Joosep - Markus Kutti; Peremees - Martin Prentia; Perenaine - Kristi Kaljunäe; Lapsed - Katrin Soome, Peter Jõgis ja Linda Kutti; Ingel - Triin Simmulso; Karjased - Aron Saar, Mats Kangas ja Oscar Andersson; Jutustajad - Markus Hankins, Linda Jõgis ja Tiina Rodén; Kolm Tarka - Linda Jensen, Andres Soome ja Kristina Pannas.

Vaheajal osteti loosse ja külastati rikkalikku einalauda.

Järgnes jõulukontsert. Rõõmsalt kõlaskid koorilaulud ja tublid olid solistid. Laulsid Linda Jensen, Linda Kutti, Kristina Pannas, Tiina Rodén, Markus Kutti, Markus Hankins ja Mats Kangas. Klaveril esinesid Kristina Pannas, Jennifer Hankins, Marika Aasa ja Tiina Rodén. Viieli kasutamise osavust näitas Markus Kutti.

1. ja 2. klass tantsis pä-

kapikkude tantsu. Erilisel sooja ja pika aplausi said piparkoogipoisid Daniel Pannas, Henrik Rodén ja Kristian Andersson. "Haldjate jõululaul" ilmusid lauale ka pispäkapikud päevakodust "Tilluke". Lühivaheajaga kasutati loteriivõitude loomisemiseks. Tihe-dale ja nauditavale kavale pandi punkt Karl Väikla jõululooga "Jõulutähed".

Suur tänu õpetajatele ja õpilastele armastusega tehtud töö eest! Kooli südamlu tänu pälvivad kõik abilised ja toetajad. Erilisel suur tänu Eesti Kapitoli Fondile, kust kooli on aastaid majanduslikult toetatud - tänavu oli annetus 35 000:– krooni.

(EPL/AM).

Göteborgi Eesti Kooli jõulupidu oli tegemist nii lastel kui täiskasvanul.
(Fotod: Kopler)

Lundi Tehnikaülikooli kontaktid Tallinnaga

Lundi Tehnikaülikooli üliõpilaskonnaga on 1990. a. kevadest väga tihedad sidemed Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilaskonnaga.

Möödunud suvest saadik on SIDA poolt finantseeritud ühisprojekt, mille sihiks on TTU-d toetada. 31. detsembril saadeti Tallinna umbes poole miljoni Rootsi krooni väärtuses arvuteid ja tehnilist varustust. Kaasa sõitsid installatsioonitöö-

deks Lundi Tehnikaülikooli õpilased. Jaanuari alguses toimub Tallinnas pressikonverents, kus antakse lähemaid seletusi ühisprojekti kohta.

Abi raviasutustele Eestis
Pg 55 09 35-1
Sihtasutus
Eesti Ühisabi

Eesti Golfklubi Rootsisis EGR-i tegevus 1992. a.

Juuni algusest kuni septembrini toimus Stockholmis Estonian Open SEO.

Võistlusel peeti kuues kohas:

9. juunil Botkyrka GK, parim Rainer Markus 33 p.; 23. juunil Agesta GK, parim Eldor Laikre 41 p.; 7. juulil Österåker GK, parim Jaan Teär 41 p.; 23. juulil Nynäs-hamm GK, parim Anders Raudla 36 p.; 5. augustil Trossa-Vagnhärad GK, parim Aado Joandi 41 p.; 1. septembril Viksjö GK, parim Jaan Teär 27 p.

Turniiri võitis 112 punktiga Eldor Laikre, teisel kohal 110 p. oli Aado Joandi ja kolmandal kohal oli Jaan Teär 109 p.

Naiste hulgas oli 92 punktiga eskola Mai-Liis Teär. SEO turniiris osales 19 mängijat.

Peale ülalnimetatute osalesid veel Anders Hiis, Andres Kull, Andres ja Raul Kuusik külastatena Inglismaalt, Irma ja Peter Lee, Toomas Linnuste, Jüri Nõmmera, Britt Schön-Raudla, Johan Tarmet, Kristian Teär, Jaak ja Mark Tuuling.

Koostaja ja ühtlasi EGR-i president Jüri Nõmmera avaldab suurt tänu kõikidele ja ütleb tere tulemast kõikidele vanadele ja uutele golfiühilistele a. 1993.

Registreerimine Lõuna-Rootsis: Mart Aaspere 0411/452 12.

Stockholmi ümbruses: Peter Lee 08/88 58 97, Jüri Nõmmera 08/71 45 74, Jaak Tuuling 08/86 13 19.

18. septembril mängiti EGR-i meistrivõistlus Mõlle Golfklubis.

Lõgüvõistlusel tuli esikohale 79 löögiga (hc 4) Anders Paulsson-Vilbaste. Teisel kohal oli 86 löögiga (hc 6) Andreas Hiis. Kolmandal kohal 96 löögiga (hc 9) Jüri Maran. Neljandal kohal 96 löögiga (hc 11) Ilmar Remmelgas. Viitandal kohal 96 löögiga (hc 16) Anders Raudla.

Punkti-bogey's saavutas 42 punktiga esikoha Katrin Aaspere. Teisel kohal oli 31 p. Anders Paulsson-Vilbaste. Kolmandal kohal 31 p. Annika Vilbaste, Neljandal kohal 30 p. Mart Aaspere.

Meistrivõistlustes osalesid veel Kristina Maran, Eldor Laikre, Johan Aaspere, Peter Lee, Toomas Linnuste, Leevi Vilbaste, Tiit Peter Aasa, Jüri Nõmmera, Rainer Markus, Eva Räm-mal, Antz Hellrand, Kalle Räm-mal, Jaak Tuuling, Rein Palk, Urmas Köster, Irma Lee, Hans Aasa, Raimond Palk, Peter Linde, Britt Schön-Raudla. Kokku 28 osavõtjat.

19. septembril mängiti maavõistlus Baltic Cup samuti Mõlle Golfklubis.

Meie armsad lätid vastasid oled võistluskohaks valitud suut Mõlle, mis kuelele osavõtjale kaheksast on koduväljak. Peale selle oled lätlastel tänavuseks ka nooredanud oma võistkonda. Kahjuks kaotasid eestlased pokali pärast alljärgne-vaid võistlustulemusi.

Single

Kristina Maran/Maria Vieglins 3/1. Sandra Vieglins/Katrin Aaspere 4/2. Jan Tilmanis/Anders Paulsson-Vilbaste 6/5. Adrejs Janzons/Andreas Hiis 4/3. Elias Vieglins/Jüri Maran 6/5. Ilmar Remmelgas/Igge Tilmanis 5/4. Dzintars Vieglins/An-

ders Raudla 5/4. Eldor Laikre/Gunnars Noritis 3/2.

Seega võitis Läti Eestit 3-3.

Greensome

Vieglins/Vieglins - Maran/Aaspere 4/2. D. Vieglins/Noritis - Raudla/Laikre 0/0. Janzons/E. Vieglins - Remmelgas/Maran 3/1. Hiis/Paulsson-Vilbaste - Tilmanis/Tilmanis 3/2.

Seega võitis Läti Eestit 2-5,5.

Totaalselt Läti-Eesti 7-5,4,5.

Loodetavasti on pokal ainult aastaks välja laenatud ja järgmine kord oleme meie taas korraldajad.

Maavõistlus toimub arvatavasti Tallinnas, aga kui see osutub võimatuks, on võistluskohaks Bosjökloster.

Meie, stockholmlased, peame aru saama, et meie parimad mängijad on Skanes, eriti nooremad, kellest tulevikus on palju loota.

RÄAKSIME ANDRE-SEGA telefonis ja tema ütles, et oli mõelnud oma isa peale, kel sel ajal sünnipäev.

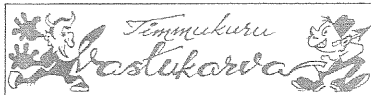
Talumehe elu, kes aastakümneid on põldu harinud, ikka saavad mõned igal aastal jälle uuesti. Ja paistis, et aegade ei olegi. Aga kui hakata mõtlema, kust ta peale hakkas ja kuhu välja jõudis. Missugune lugu oli kui ma laps olin ja missuguseks ta minust sinna jäi. Isa oli õnnelik mees - läks aasta enne seda ära, kui hakati inimesi ja teisi taluperemehe, kes eluaga töid rubinud, vägivallaga ära viima.

See, et igapäevastest tegemistest ei paista midagi järele jäävat, tuli meile meelde, kui me kuulime kurba uudist, et aastakümneid ajakirjanduse põldu kinnud mees oli äkki ära läinud. Tema teost ja töist tunnistavad üle neljakümne pakku ajalehe aastakäigu köite, kus on meie Rootsi sattunud paguluse peagu pooleasjandine ajalugu. Loodud päev-päevalt, lehekülgi teise kõrvale. Nii nagu talumees künnab vagu vao kõrvale - arugi ei saa, et midagi juhtub, aga põld saab tiies kiintud ja hakkab vilja kandma.

Nimoodi igasuguse teinaga, vagu vao kõrvale, hoiakaa teise veeres, vii itsmete vahele visatud...

ESINDUSMEESKOND. Vasestalt Anders Raudla, Anders Paulsson Vilbaste, Andreas Hiis, Jüri Maran, Kristina Maran, Ilmar Remmelgas, Katrin Aaspere ja Eldor Laikre

Ja pärast vaadatakse, et oli vägev töö niisugune, mis maailma muutis selle talu koha pealt.

AJALEHT MITTE AI-NULT ei peeldagi inimesi ja nende tegemisi, vaid võib seda ka muuta. Ja kes aastakümneid vältel seda põldu kinnud, on ju oma mõttesemet põllule visanud ja määratud, milline vill seal kasvab.

Töö ise tunnistab tegijaid, tähendas Andres meie mõtisklustele peale. - Ja kui tegijal on teine, kes tema asemele astub, siis ju läheb. Muidu aga...

LIGI VIISKÜMMEND aastat on pikk aeg, aeg muudab inimesi, meid ka, nii et arugi ei saa, ka päevast päeva. Mõistna hakad alles siis, kui vaatad ühest otsast, et kuhu teine ots on välja jõudnud. Aga kui ise käid aastatega kaasas, siis ei oska hinnata.

Muidugi, kui lugeda, mis aastat nelikümneend tagasi on kirjutatud, siis ju märkad, et on muutunud maailm ja kirjutaja ise.

Kui keegi katsuks kogu jutleda, kuidas oleks näi-

teks viiskümneend aastat ettepoole. Kui mõned praegused noored läheksid kodumaale tagasi ja hakkaksid viiekümne aasta pärast kahtsema, kuidas ilusad rootsi traditsioonid on aastakümneid jooksul kadunud, noorem põlvkond ei oska rootsi keeltki. Või ei oska libedast kalast ja see päst sügist lugu pidada...

See on muidugi asjatu mõttekujutuse mäng, millest tulu ei ole nagu üldse märgust. Aga mäng on inimese elu niisama vajalik kui toit ja jook. Mõnes sektoris - nagu näiteks armastus - ei saa üldse ilma mänguta läbi, sest mis arm see, kus mängu kaasas pole. On ju olemas sõnagi "armumäng".

Eks mängida ikka ole saanud, kuidas muidu, kinnitas Andres. - Noored tüdrukud ju ilma mänguta ei rahu. Ja panevad ennast mängu jaoks riietesse, sest mis pidugi muud on kui mäng. Tants ju ka mäng ja selle ettekuulutamise, mis tagantjärele võiks tulla ja mis järepeidi tantsijate meeles mõlgu.

VAATAMISE PRAEGU pidikastis, kus väga ilu-

sasti mängida ja tantsida osatakse - Viinis muidugi. Rahvas ei istu tuimalt, vaid võib mängust hoolga osa. Muusika on ju mäng kõik, ega muidu ei oleks eesti ja lastes keeltes "pili mängima".

Mängu ja tantsu osas ei oida veel liiga tõsiseks mindud nagu mõnel muul puhul. Näiteks spordis, mis oli ju alguses ikka mäng, et kes teiest mõne mängu puhul kangem on.

Mäng oli mäng ja kui see ära lõppes, siis oled jälle ühesugused sõbrad. See mäng kipub liiga tühjaks minema, nagu meil on varem võimalus olnud tödeda. Seda ei võta tõsiselt mitte ükski mängijad, vaid ka need - eriti need - kes istuvad kodus kasutades ja vahel annavad ka mängijatele head nõu.

Tõsine on asi ka neile ajakirjanikele, kes kaameraga, mikrofoniga või sulaga teiste mängust peavad endale igapäevast leiba teenima.

Meie ei hakka muidugi uuel aastal elu üle nuri-sema, loodame paremat ja mälestame neid, kes eelmisel aastatel meie ja kõikide jaoks on hädad töid teinud.

- Just! Ja enne kõike kiidab tegijat töö ise, kinnitas Andres veel kord.

Rootsi kirik ehitab Tallinna vanadele kodu

Hiljuti Eestist saabunud Betlehemskyrkani pastor Sigfrid Deminger ütles "Göteborgs-Postenile", et praeguses Eestis kannatavad eriti vanad, kes vajavad abistust eel. Betlehemskyrkani rahadega ehitatakse praegu Tallinna vanadekodu.

Deminger ütles, et vanadel on raskesti toiduainete saamisega. Sabad on pikad ja odavamad sissetohtlused vahelduvad pidevast päeva. Ka korterid on külmad, sest kõrged naffatinnad sunnivad keskmise temperatuuri 12-le kraadile.

Kui Betlehemskyrkani osustas pärast Eesti taas-iseisemist aidata rahvast teisel pool Läänemere, oli pinda juba ammu enne ette valmistatud. Svenska Missionsförbundetil on olnud sideid Ida-Euroopa juba enne sõda.

Need süvenesid 1990. a.

sügisel, mil Betlehemskyrkani alustas koostööd Öle-viste kogudusega. See on oma 1500 liikmega suurim vabakogudus Baltikumis.

Peale laste-, noorte-, koori- ja muusikagruppide vahetuse on kontaktid andnud ka puht-praktilisi tulemusi. Üks neist on uus vanadekodu, mis ehitatakse Betlehemskyrkani abiga.

Pastor Deminger jutustab, et võeti üle kodu, kus varem raviti tuberkuloosigaiged lapsi. Seda ehitatakse praegu ümber, kusjuures ehitusmaterjal osteti siis, kui hinnad olid madalad. "Tööd on olemas ja maksab umbes kolm krooni tunnis.

Sigfrid Deminger ütles, et uus vanadekodu, mille eeskujuks on "vassahemmet", sümboliseerib eestlastele täiesti uut vanadehooldust.

Rahvuslik Kontakt

nr. 4 (136) 1992. 48 lk.

Uudiskirjandus

Väljaanne on nimetatud migratsioon- erinumbriks. Ära on toodud Rudolf Schmulli avakõne REE erakorralisel istungijärgul 21. nov. 1992.

Prof. Rein Habes (praegu Eesti Vabariigi kaitseminister) jätkab uurimisprojekti ettepanekut teema kohta "Migratsioonid Eestis

1940-ndal aastal". Projekti tulemuseks oleks meie lähimemiku selgitamine, see annaks poliitilisi argumente läbiraakimisteks N. Liidu järglasteks ju.

Peter Kapten jutustab eestlastest Kaug-Idas, kes põgenedes kommunistide eest pärast Esimest maailmasõda, jäid peatuma Hiinas ja mujal.

Harald Nurk teeb kokkuvõtte vaidlustest, mis pikemat aega Rootsis ja kodu-

maal on toimunud juutide hävitamise ümber saaka okupatsioonil ajal. On tervatruud rahvusvaheline kontroll vähemuste diskrimineerimise kiisumises.

Edith Kotka-Nyman analüüsib pikemas ja väga huvitava artiklis vene mõjusid eesti keelele kodumaal. Ta toob rea väga huvitavaid (ja kurbi) näiteid selle kohta, kuidas vene keel ameisterimise ja ajakirjanduse vahendusel on poetanud oma sõnu, vorme ja ülesehitust kodumaistele keeltele. Ta eraldab nähtuste osas kolm põhirühma: Sõnavara ideoloogiseerimine, sõnakasutuse ja tähenduse

sarnastamine ja grammatiline sarnastamine.

Autor toob hirmutava näite venekeelsete kantsleikeeltest: "Konkursi läbi avanes mul unikaalne võimalus sõita piiri taha stazeherina ja müüd peen endale piletit broomeeria reisle, mis väljub sadamast homme õhtul."

Airi Tõnissoo-Meikop toob muljeid kodumaa-mat-kalt. Tutvustatakse lenuvää abiteenistustaste koguteost "Laste riistisoda".

Johannes Ära jätkab paguluse algaegvade kroonikat, loetledes laagrites tekkinud laulukoori.

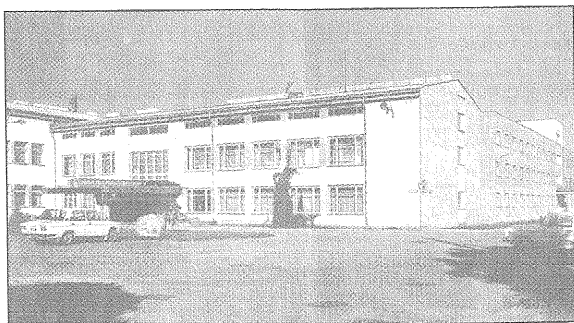
Saaremaal asuva Kuressaare sanatooriumi avamine 1979. aastal taastas seal enam kui poolteist sajandit kestnud mudaravi traditsiooni. Ehitati 120-kojaline pansionaat koos mudaravilaga, lossipargis taastati Kuressaare kuuordri süda - kuursaal. Ravisoovijaid oli rohkem kui pansionaat suutis mahutada.

Suurlahe muda on põhi-
vahend krooniliste liigese-
põletike (reuma, artroos,

Mudavannide kõrval saavad patsiendid ka vesiravivanne, lisaks ootavad kasutamist sanatooriumi territooriumil olevatest puuraukudest saadavad mineraalveed "Kuressaare", millest üks on tarvitatav ka raviveena krooniliste seedehaiguste raviks. Sanatooriumi

Rõõmsat kohtumist sa-
natooriumis!
Raviaegade ja hindade
kohta saab täpsemalt tea-
vet, kui helistada Saaremaa
telefonil 59 404 (juhataja
Toivo Mustis) või 59 251
(asejuhataja ravi alal Helvi
Koppel) ehk siis kirjutada
aadressil:

Kuressaare sanatoorium
Kastani tänav 20
Kuressaare, 203 300
Eesti Vabariik

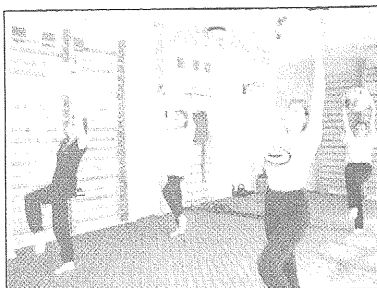

SANATORIUM "Kuressaare"

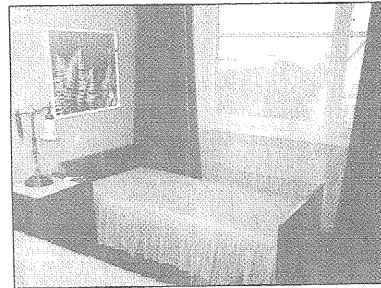
Ilmus Tulehoidja
nr. 4, 1992, 40 lk

Artiklite osas otsitakse taga eestilikku maailmavaadet ja antakse noodiõpetust noortele.

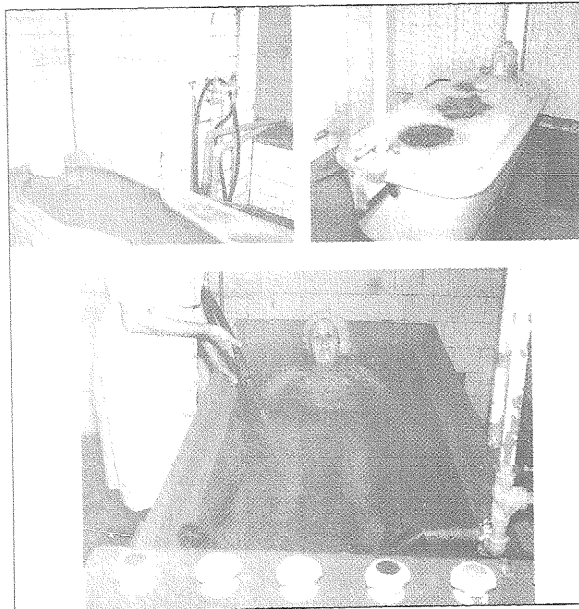
Nagu tavaliselt on ajakiri ohtralt illustreeritud.

Raviprotseduuride kõrval tegeldakse ka spordiga.

PUHKAJATE KÄSUTUSES ON NÄGUSAD TOAD

MUDA. JA VESIRAVIVANNID

Tartus toimub 18. detsembrist 31. jaanuarini Eesti Rahva Muuseumi ruumes juudi kultuuri näitus. Juudi kultuuri areng Eestis sai võimalikuks kultuurauto-
noomia raames. Näituse puhul välja antud brošüürist loeme:

"Juutidel oli võimalik saada rahvuslikku haridust, õppida keelt ja oma rahva ajalugu ning säilitada usulisi traditsioone. 1936 oli Tartus juudi algkool, eräühisgümnaasium ja rida organisatsioone, osa neist ülikooli juures. Tartus tegutses Juudi

Ühispank, juutide käes oli 44 suuremat ja väiksemat ettevõtet ja 58 kauplust.

1940-45 aasta sündmused muutsid olematuks juudi kultuuripärandi Tartus. Ainult tänu prof. Aristele õnnestus päästa Tartu sünaagogi varad, millega tutvumiseks on näitus korraldatud

"Juutide ajaloo Eestis" on äsja Tartus ilmunud Kopli Joktoni teos, mis annab hea ülevaate juutlusest Eestis. Sellest on lähemalt juttu meie ajalehe järgmises numbris. Teost saab osta Eesti Kultuuri Koostööst. Hind 40 krooni.

Välismaalased võivad Rootsis vabalt maad osta

Aastavahetusest hakkas Rootsis kehtima terve üldine uus seadus ja määrusi, enamikel juhtudel on üllatavalt tegemist ainult muudatustega juba varem kehtinud seadustes. Mitmed muudatused olenevad riikide seaduste kohandamisest ühinenud Euroopa ühingu suhtes. Üldse kehtib Rootsis praegu umbes 100 seadust ja 2 300 valitsuse antud määrust.

Allpool ainult valik aastavahetusel kehtima hakanud muudatustest.

* Välismaalaste õigus omada aktsiaid ja kinnisvarasid Rootsis laienes. Seni oli olemas võimalus aktsiaseltsi põhikirjas piirata omanike ringi nii, et välismaalastel ei olnud võimalik aktsiaid osta. See võimalus on nüüd ära kaotatud ja kõik sellised reeglid aktsiaseltside põhikirjades on kaotanud kehtivuse.

• Vanusepensioni reeglid muutuvad. Samad tingimused kehtivad "rahvapensioni" saamiseks nii Rootsis kodanikele kui välismaalastele. Täis pensioni saamiseks peab olema kas elanud Rootsis 40 aastat või teeninud siin pensionipunkte 30 aasta jooksul. Neile, kes on elanud (või töötanud) Rootsis lühemat aega väheneb pensioni vastavalt.

* Paatide register kaotatakse.

“Laplaste esinduskogu
“sameting” alustab tege-
vust. Laplaste esinduskogu
valitakse lastele üldvali-
misel mais. Hääleõigusli-
kud on kõik lapsed, kes
end selleks registreerivad.
Laplaste loetakse isikud
kes ise arvavad, et nad on
lapsed ja kes ise, või kel-
le vähemalt üks vanemaist
või vanavanemaist on rää-
kinud lapi keelt kodus.

Laplaste Esinduse ülesanne on kaitsta elavat lapi kultuuri Rootsis. Selleks on tal õigus jagada teatud riiklike toetusi, Lapi Esindus valib ka lapi koolide juhata

Mida saame teha Göteborgi Eesti Kooli päästmiseks?

oluga lapsed Eesti Kooli!
Kel lapsi ei ole - toetage
majanduslikult!

Soovime ju kõik, et eesti päritoluga lastel oleks võimalik eesti keeles õppida. Soovime ju ka tulevikus kuulata õpilaste laulu jõulu- laupäeva jumalateenistustel, Vabariigi aastapäeval, kooli pidudel jm.

Kes soovib nõu ja jõuga
aidata, võib pöörduda kooli
juhataja Evi Lepiku poole.
Kodusel telefonil 031/
99 37 71. Paneme kõik käed
külge – päästame Göteborgi
Festi Kooli!

EVI LEPIK

1. Registreerida lapsi Eesti Kooli kolmeks tulevaks aastaks võimalikult ruttu aadressil: Göteborgi Eesti Kool, Johannebergsskolan, Olof Rudbecksg. 4, 412 60 Göteborg. Võtame vastu õpilasi kõikidesse klassidesse.

2. Toetada Eesti Kooli majanduslikult. Bankgiro 998-4154. Sihiks on kolme järgnevat õppeaastat majanduslikult kindlustada. Göteborgi Eesti Kool kuulub ju kõikide eestlaste huvisfääri.

Seega: kõik eesti pärit.

TV-programm

KANAL 1 reede

FREDAG 8 JANUARI

15.55 Börsen i dag. 16.00 Utan en träd. Komediserie. Del 1. 16.30–16.40 90 1950-6 Bangladesh. 16.55 Sommar-OS kronika. 17.35 Börsen i dag. 18.00 Aktuell och väder. 18.15 Julpassar och stjärnmällar. 18.30 Prinsen med fem vapen. 18.45 Pojken som skrek "varg". Tecknad film. 19.00 Disneyklubben. 20.00 Prinsessa Isabella. Samtal med ärets Nobelpristagare. 21.00 Aktuell. 21.30 Sportnytt. 21.40 Dame Edna i Hollywood. Med Burt Reynolds, Barry Manilow, Sean Young och Cesar Romero. 22.30–23.45 Brudens hämnad. Miniserie baserad på romanen Donna D'Onore. Del 1:2.

TV 2 reede

16.30 Jane Victoria. Kanadensisk prisbelönad film efter en bok av Lucy Maud Montgomery. 18.15 Hallå Sverige. 18.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport. 20.00 Skruven är lös. Med Galenskaperna & After Shave. 21.25 Maktkamp på Falcon Crest. 22.15 Hotelltektiven. Amerikansk serie, del 1 av 9. 23.00 Rapport. 23.10–0.05 Hotelltektiven. Forts.

KANAL 1 laupäev

LÖRDAG 9 JANUARI

9.35 I Mumindalen. 10.00 Hej, små knattar! 10.30 Grönland – en ö i Danmark skugga. 11.00–11.30 Viaje al Espanol. 12.00 Polisokolan. Del 1:2. 12.30 Polisokolan. Del 1:2. 13.50 Zwölfhelfi Zycia. Poisk film av Waldemar Krzystek. 13.55 Anslagsstävian. 15.30 Prinsessa Isabella. 16.30 Gunnar Ekelöf: "Mörker o mörker sönderknytt...". 17.00 Mämin Gjørup – sopran. 17.30 I Mumindalen. 17.50 En bok för dig. 18.00 Aktuell. 18.15 Transans gåva. 18.35 Villervälte i Söderhavet. 19.00 Ojå – en till...? Pjäas med Björn Gustafson. Ulf Brunnberg och Stig Grybe. 21.00 Aktuell. 21.05 Dallas. 21.55 Utan en träd. Komediserie. 22.35–23.55 Brudens hämnad. Miniserie. Del 2:2.

TV 2 laupäev

8.00 Gömror. Sverige. 10.00 Livlust. 10.30 Världscupen i längdskidor. Danmark. 10 km och herrar. 15 km klassisk stil. 12.30 Davis Cup final: USA–Schweiz. Det bästa från DC-finalen. 14.30 Postrodden. 15.00 Tixexpress. 18.35 Helgmläbbon från Brålanda kyrka i Dalsland. 19.00 Två familjer. Serie, del 21 den nya omgången. 19.20 Mästerverk. Juan Gris. Frukostbordet. 19.30 Rapport. 20.00 Dokument utifrån special: Klansen Kennedy. Del 4 av 4. 21.05 Riket är ditt. Om Cuba i tre akter. 22.50–0.50 Mississipi minner. Amerikansk film från 1988 med Gene Hackman och Willem Dafoe. Regi: Alan Parker.

KANAL 1 pühapäev

SÖNDAG 10 JANUARI
9.30 Ten Points. 10.00 Kvinnohistoria. Informationsprogram I. 10.05 Villervälte i Söderhavet. 10.30–11.30 Disneyklubben. 11.45 Garmalensky. Film om en svensk folkspilla i Ukraina. 12.10 Ayas öga. Dansverk av Per Jonsson. 12.50 Sportsöndag. 13.55 Kalabaliken i Bonad. Svensk film från 1993 med Lasse Åberg, Brasse Brännström, Gösta Ekman m fl. Regi: Mats Ahren. 17.30 Ta en kaka till. 18.00 Aktuell. 18.15 Koalan – ett utrotningshotat kramdjur. 18.40

Den stränga pappan. Novellfilm. 19.00 Jag vill sluta knarka. tror jag... 19.30 Gospel-film Mod bl a Cyndee Peters. 20.00 Ett med naturen. 21.00 Aktuell. 21.15 Ghostbusters – Spökligan. Amerikansk film från 1984 med Bill Murray, Dan Aykroyd och Sigourney Weaver. Regi: Ivan Reitman. 22.05–23.50 Harlem. Harlem. Serie om jazzens guldålder.

TV 2 pühapäev

11.00–11.40 Måltärgudstjänst från Linköpings Domkyrka. 12.10 Alaska – drömmen om vildmarken. 13.00 Urt: Viaje al Espanol. Del 21 och 22. 13.30 Urt: Pozajajusta 2. Pr 1. 14.00 Galenskaperna. Porträtt av Galenskaperna & After Shave. 15.30 Dokument utifrån special: Klansen Kennedy. Del 4 av 4. 16.30 De lyckliga åren. 17.00 Spelplan da capo. Del 3 av 3. 18.00 Pensionärer på väg. Engelsk komedi, del 3 av 7. 18.30 Livlust. 19.00 Credo 92. Om muslimerna i Frankrike. 19.30 Rapport. 20.00 Cosby. 20.25 Anslagsstävian. 20.30 Sportspeglar. 21.15 Kommisar. Norge. 22.00–23.50 Suzanne Osten. Dokumentär om arbetet med filmen Skyddsängeln.

KANAL 1 esmaspäev

MÄNDAG 11 JANUARI

10.00–11.30 Budgetdebatt: 1993-94 års budgetproposition presenteras. 15.15 Nya Eldorado. 16.00 Aktuell. 16.05 Matiné: Släkten är väst. Sv långfilm från 1993. 17.30 Sportspeglar. 18.00 Uutiset – Nyheter. 17.55 Börsen i dag. 18.00 Aktuell och väder. 18.30 Björns magasin. 19.00 Himlens Herre. Amerikat. 19.15 MacGyver. Am serie. 20.00 Buster Elliot. Avsnitt 1 av 12. 20.50 Kvinnohistoria. 21.00 Aktuell med sjukvårdsprogno. 21.35 A-ekonomi. 21.40 Sportnytt. 21.55 Kallt krig i kallt landskap. Efter andra världskriget i Danmark och Norge. Del 1:2. 22.00–23.55 Århundradets dans. Kvalkad med material ur film- och dansarkiven. Del 1:2.

TV 2 esmaspäev

17.35 Kozmitski – en rysk miljonär. 18.15 Landet runt. 18.45 Lilla sportspiegel. 19.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.15 Livets visor på Arabiska halvön. 21.00 Plus – konsumentmagasin. 21.30 Genvägar – nya sätt att skaffa barn och bota sjukdomar. 22.00 Sommarens sista bris – kortfilm. 22.30 Rapport 2. 22.40–0.20 Veronika Voss långtan – Fassbinderfilm från 1982.

KANAL 1 teisipäev

TISDAG 12 JANUARI
14.25 Eldorado. 14.55 Kallt krig i kallt landskap. Del 1:2. 16.00 Aktuell. 16.05 Resan bort. Svensk film från 1945 med Holger Löwenadler, Gunn Vällgren, Sture Lagerwall m fl. 17.50 Uutiset – Nyheter. 17.55 Börsen i dag. 18.00 Aktuell och väder. 18.15 En liten brun kanin. Holländsk dockserie. 18.20 Julpassar och stjärnmällar. Del 2:25. 18.40 Dagens ditt – om kärlek. 18.45 Eldorado. 19.15 Det är bara vi honor. Animation. 19.30 Jan Lindblad i våra hjärtan. 20.30 Lilla miss America. 21.00 Aktuell. 21.35 A-ekonomi. 21.40 Sportnytt. 21.55 I närbi: Margareta. 22.10 Hella. 23.10–0.45 Grannland Polen: Zwölmiene i Zycia (Vid sidan om livet). Nyproducerad spelfilm av Waldemar Krzystek.

TV 2 teisipäev

15.15 Matiné: Wilson – amerikansk film från 1944 om en presidents uppgång och fall. 17.45 Pensionärer på hugget – engelsk komediserie. 18.15 Hallå Sverige – magasinssprogram. 19.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Riksvärd ätta genom ett värintrytt Österbotten – serie, del 2. 21.50 Genvägar – Henry har Skelleftefisk. en svar, obettlig sjukdom. 22.30 EM i konsttänning. 22.50 Rapport 2. 23.00–23.45 Mörklängning – svensk/dansk deckarthiller, del 1.

KANAL 1 kolmapäev

ONSDAG 13 JANUARI
13.45 I närbi: Margareta Hallin. 15.00 Ett med naturen. En fantastisk vattenvid. 16.00 Aktuell. 16.05 Springkör för att allihop. Svensk komedi från 1941 med Thor Modén. Benkt-Åke Benktsson, Åke Söderblom, Rune Halvarsson m fl. 17.30 Udda sporter: Korta skridskosprintstävling i Holland. 17.50 Uutiset – Nyheter. 17.55 Börsen i dag. 18.00 Aktuell och väder. 18.15 Björns magasin. 18.45 Dinosaurier. Am serie. Del 1:48. 19.10 MacGyver. Am serie. 20.00 Pojken som skrek "varg". 21.00 Aktuell. 21.35 A-ekonomi. 21.40 Sportnytt. 21.55 EM konsttänning. 22.55–23.45 Garth Brooks.

TV 2 kolmapäev

15.30 EM i konsttänning. 16.00–18.15 PM. 16.00 Fågel-fångaren i Rio – dansk film dramatisering om mord på garubarn i Brasilien. 17.30 Diezel – tungrock. 18.15 Hallå Sverige. 18.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Lekande lätt – fråges-

port. 20.30 Blank päis och starka tassar. Svensk serie, del 1. 21.30 Damernas – om ålder och utseende. 22.00 Genvägar – provörtsbefuktning. 22.30 Rapport 2. 22.40 Euronews: Med Asa Jinder i Österled – folkmusikfestival. 23.15–0.00 Livets vind – på Arabiska halvön.

KANAL 1 neljapäev

TORS DAG 14 JANUARI
15.10 Thomas 20. 16.00 Aktuell. 16.05 EM konsttänning. 17.25 Blossom. Am ungdomsserie. Del 1:22. 17.50 Uutiset – Nyheter. 17.55 Börsen i dag. 18.00 Aktuell och väder. 18.15 En liten brun kanin. 18.20 Julpassar och stjärnmällar. Del 2:25. 18.40 Dagens visa. 18.45 Eldorado. 19.15 I manegen med Glenn Killing. 20.00 Rederi-ett. 20.45 Nya Journalen. 21.00 Aktuell med femdysningsprognos. 21.35 A-ekonomi. 21.40 Sportnytt. 21.55 Dame Edna med rätt att smoka. 22.30 Charlie McDeath. Komisk tragedi av Lars Forsell. 22.50–0.30 Det luktar skämt. JoJo. Am dramakomedi från 1986 med Richard Pryor.

TV 2 neljapäev

16.00–18.15 PM. 16.00 Ron och Tanja – tysk ungdomsserie. 17.30 Close Up – att vara kriminell polis. 18.15 Hallå Sverige. 18.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Svar direkt – säsongens. 21.00 G – Staffan Hildebrandts film från 1983 om tre killar i 10-årsåldern. 22.45 Rapport 2. 22.55–23.55 EM i konsttänning.

Kulastage ESTI MAJA

Wallington 32-34

Venelane Ivanov jääb Aafrikasse

Esmakordselt Lõuna-Aafrika Vabariigi ajaloos palus poliitilist varjupaika Eesti Vabariigist pärit inimene. Paljula on 28-aastane Igor Ivanov Tallinnast. Ta on sündinud Siberis, 1976. aastal siirdus N. Liidu armee mereväeohvitseri pere Eestisse. Eesti keelt Ivanov ei oska. Tal on naine, 21-aastane Natasha ja kaks last, üks neist esimesest abielust.

IGOR IVANOV

Läinud aasta 30. novembril palus Igor Ivanov LAV-i võimudelt asüüli. 1. detsembril vastas LAV-i siseministeerium palvele eitavalt. Ivanov pidanuks riigist lahkuma 6. detsembril, mil lõppes tema turistivisa Lõuna-Aafrika Vabariiki.

Tollel pühapäeval aga Ivanov Kaplinna-Frankfurt-Helsinki lennule end ei registreerinud. Soome turistifirma esindajale Anne Pylkanenile seletas Ivanov, et ta kõigest hoolimata tagasi Eestisse ei lähe. Aga, kui vöib LAV-i seaduste järgi tähendada vene noormehele emba-kumba: kas 32 000 Eesti krooni suurust rahatravahi või siis kaheaastast vanglakaristust kui raha pole.

Ivanoviga rääkides selgus, et raha on tal ca 100 USA dollarit. Kaasas on tal trumbina inglise keele sõnaraamat ja inglise keele õpik. Ka laevamehniku diplom, saadud 1982. aastal, kui ta Tallinna Merekooli lõpetas. Venelane on veendunud, et temasaugust laevamehnikust läheb Lõuna-Aafrika Vabariigist veel vaja. Ehkki keeleksust jagub Ivanovil vaid mustade nõude pesemiseks, nagu iseloomustas juulise venelase inglise keele seisu turismifirma agent. Muide, ka asüüli palumiseiga ei saad

nud Tallinna Lasnamäe kodanik ilma soomlanna abita hakkama.

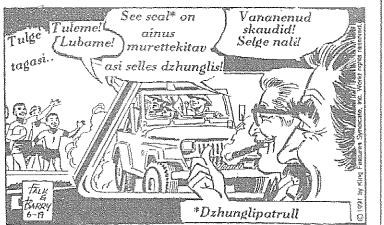
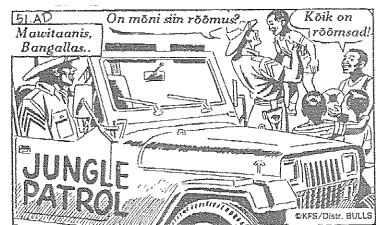
Küsimusele, mismoodi Ivanovi Eesti Vabariigist diskrimineeritakse, vastas Igor Ivanov: "Meid on jätud Eestis valimisõigusest ilma ja kodakondsusest ei anta enne, kui on mingid keeleksksamid antud. Aga need eksamid on nii raskead, et vaevalt eestlasedki neid antud saavad." Minu küsimusele konkreetsetest juhtumitest, kus teda, Igor Ivanovi isiklikult diskrimineeritud oleks, ei osanud Ivanov midagi öelda. Ühise mõttevõõ tulumusena jõudsi me järeldusele, et Ivanov põgeneb mitte poliitilise diskrimineerimise, vaid majanduslike raskuste eest.

Küsimusele, kas venelane ei sooviks ehk Vene kodakondsust, arvas Igor Ivanov, et tema põlvkonna Eesti venelastest keegi nii rumalat viiga küll ei tee. Pealegi ei ootavat Venemaal Ivanovi mitte keegi.

Poliitilise varjupaiga küsimine läks Ivanovile maksma ca 3000 dollarit, mida olla kogunud kogu tema suguvõsa.

MARIANNE MIKKO, Kaplinn

Fantom

Minu armas abikaasa

Johanna Põlmas
n-na Anspal

* 13/1 1914 Pärnu-Jaagupis
† 31/12 1992 Eskilstunas
on jätnud meid leinama.

AUGUST
ÕED JA SUGULASED
Eestis

Matusetalitus toimub
vaiksest lähemast omas-
tega Eskilstunas, Forsi ki-
rikus 15. jaanuaril kell
12.00.

Minu unustamatu
armas abikaasa
minu kõik

Eduard Prööm
* 15/8 1914 Jägalas
† 2/1 1993 Stockholmis

Mälestab
sügavas leinas

ELFI
Sugulased kodumaal

Kauaaegset
Esinduskogu saadikut
Aare Seemret

leinab

ROOTSI EESTLASTE
ESINDUS

Head sõpra ja
vabadusvõitlejat

Aare Seemret

mälestavad

ENDEL AASMAA
EVALD PÖDRA
HEINO HALLIS
GUNNAR SILLASTE

AARNE VÕTING
abikaasaga

Ootamatult lahkus
meie armas

Jüri Sidron

* 12/3 1946
† 29/12 1992

Mälestavad leinas

KERSTI
Kathleen, Kristin
Vend ALAR
perekonnapä
EMA, ISA

SUGULASED ning
SÕBRAD
Eestis ja Ameerikas

Kuidas võtsid Eesti poliitikut vastu uue aasta?

Peaminister
Mart Laar:

Olin kodus pere seltsis. Õhtul tulid külla head sõbrad Lauri Vahre ja Alo Mattiisen perega. Mingit erilist pidulikkust ei olnud. Varem oli uue aasta saabumisel justkui suurem tähe-
dus, nüüd on pühitähelapa-
nu koondunud jõuledele. Üldiselt võib öelda, et uus aasta tuli rahulikult ja ta-
gasihoidlikult.

President
Lennart Meri:

Lõpetasin töö presidendikantseleis kell kaheksa õhtul. Lähin sealt Metsakalmistule vanemate haualle.

Leinataated

† Honoluluri suri 19. nov. 1992 endine Eesti kooliõpetaja Hārdi Talva (neiuana Herta Tõlp). Ta oli sündinud 1909. a. Urul Tori val-
las Pärnumaal.

Meie armas

Armin Ingermaa

* 21/5 1910 Tartus
† 26/12 1992 Nynshamnis

Sügavas leinas

ANNE ja LENNART
JUSS ja ELISABET
LEENA ja RAGNAR

Arno ja Irene
Eestis

Lapselapsed

Sugulased ja sõbrad

Matusetalitus toimub
reedel, 22. jaanuaril kell
11.00 Nynshamni Grav-
kapellis.

Meie armas

Leida Haablahe

* 13/6 1924

on täna vaiksest üinunud.
Meie leinas ühinevad
sugulased ja sõbrad
Göteborgis,
1. jaanuaril 1993

JACK ja BRITT
Mikael, Linda

ARVO ja INGER
Liina, Anna

Asta ja Leo
Raivo ja Efi
Laura
Jacqueline

Vid hästvindens susning
Du somnade stilla
Ej sjukdom och oro
nu mer gör Dig illa
Skön blir vintern
Men natten ger
Gott är att veta
Du lider ej mer.

Matusetalitus toimub
reedel, 22. jaanuaril kell
12.30 Helga Korsei kabe-
lisa Kvibergi kalmistul.
Talitus lõpeb kalmul.

läitsin neile künnlad. Seejä-
rel pöikasin sisse Debora
Vaarandi poole head vana-
aasta lõppu soovima ning
vestlesin Käbi Lareteiga
Bertold Brechti ja korst-
napühkijast, kes käis Käbi
Laretei korstnaid pühkimas
ainult sellepärast, et kuu-
lata tema mälestusi.

Kuju jõudsin kella ühe-
teistkümneks, veerand
kaksteist süütasin esimese
künnla. Esimene helistaja
uue aastal oli kaugesõidu-
kapten Max Krasna, kel-
lega tutvusin Kaug-Lda rei-
side ajal.

Aastavahetus oli eriline
selle poolest, et süütasin ko-
dus künnlad uue tikuga.
Viimased viiskümmend
aastat on meie pere kasu-

† Tallinnas suri 13. det-
s. Hilda Sergo, sünd. 14. nov.
1897.

† Onahas Nebraska
osariigis USA-s suri 20.
nov. Mare Allisma, n-na
Laretei, sünd. 25. aug. 1941
Lelles.

† Ridgewood's New Jer-
sey osariigis USA-s suri 23.
okt. Elvi Rannala, n-na
Huik, sünd. 13. veebr. 1928
Võrus.

† Las Vegas USA-s
suri 8. okt. Jaan Meiel,
sünd. 11. okt. 1918 Põltsa-
maal.

† St. Louis's Missouri
osariigis USA-s suri 13. okt.

Meie armas Mamm

Alide Raudsepp
n-na Kuum

* 18. jaanuaril 1908
† 26. detsembril 1992

Mälestavad

MARET ja ENNO
IVO, HENDRIK,
CHRISTIAN

SUGULASED

Eestis

Matusetalitus reedel,
22. jaanuaril kell 10.45
Ljusets Kapellis Eskilstu-
nas.

Meie armas

Eberhard Ojala

* 11/7 1925 Pärnipeal
† 25/12 1992 Norrköpingis

Mälestavad leinas

ERNA

OLEV, ARNE, HILJA,
SVEN, ANDERS
perekondadega

EDMUND ja HELENA

lastega

VAIKE ja SVEN-ERIK

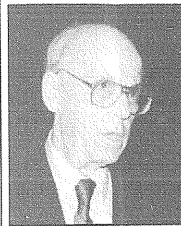
lastega

HELENE

lastega

Puhka rahus!

President Meri
uusaastatervitus..
(Algus lk. 1)

LENNART MERI
(Foto: Karin Saarsen)

on langenud ja maarahval
on rahaga hoopis kitsas.

Hea on see, et käed on
hakanud sügelema töö jä-
rele, sest üle nika aja saab
töö eest ka midagi osta. Ki-
rev kauplusele on parim
propaganda vabaturumaj-
andusele eeldused, et taskus
on raha. Kuid raha jääb
vähemaks, sest tööpuudus
süveneb.

Seatusandjal lausub
raske ülesanne kiirendada
majandusreformi selliselt,
et rahva hulgas süveneks
veendumus, et iga Eesti ko-
danik tunneks peremehe õi-
gusi ja kohustusi.

Lõppeval aastal on Eesti
riiklikud tunnused tugevne-
nud. Vabadussõja ja Tartu
rahuga teostatud enese-

määramisõigus on rajatud
meie põhiseadusse. Eesti
kui suveräänse riigi usal-
dusväärus on kasvanud.

Hoolimata ajakirjandu-
ses esitatud vastupidistest
väidetest on enamus ma-
ailma valitsusi teadlikud, et
Eesti Vabariik tagab kõi-
gile oma kodanikele kodan-
ikõigused nii, nagu need on
kirja pandud ÜRO ja Eu-
ropa Nõukogu rahvusvahel-
istes konventsioonides.

Vähem kui kahe kuu pä-
rast saab meie riik 75-aas-
taseks. Eesti on olnud vaa-
tunud ühiskond Tartu rahu
päevist ja jääb selleks.
Aastavahetusel, Eesti Va-
bariigi juubelila eel, on
mu kõrvavõtte lühike.

Meil on ees pikamaa-
jooks ja kirikulikellad, mis
hetke pärast lõovad sisse
uue aasta, märgivad vae-
finishti.

Võime möödunud aas-
taga rahule jääda eeldusel,
et oskame edasi liikuda
tempot tõstes, lihtsuseid
süütsikult pingutades, sü-
gavalt ja rahulikult hinga-
des, oma südameleööke jälgi-
des.

Ühendatud jõud, arukas
üksmeeles me suudame us-
kumatult palju. Seda on
tõestanud kõigi meie aja-
lugu.

Selleks soovin teile kõi-
gile eesti komba kohaselt:
jõudu tööle!

Head uut aastat,
kallid kaasmaalased!

Metallivargad rüüstasid von Baeri ausammast

TARTU (EPL) - Väa-
rismetallid vargasid Ees-
tis ei hooli millestki, ei
ajaloomälestustest ega
muust. Näiteks on eem-
aldatud pinge all ole-
vaid kõrgpingejuht-
meid, kaevatud välja
side- ja elektrikaablid.

Kalmistutelt on kadunud
alles hiljuti püstitatud
pronksbüste - Tartus näi-
teks Hugo Treffneri büst.

Inimesed ütlevad irooni-
liselt, et kõik kultuuriobjek-
tid, mis jäid rüüstamata
kommunistide võimu ajal,
leivad nüüd haaleda lõpu
taastatud Eesti Vabari-
gis...

ENN KALVE

SELLEST SUVEST ALA-
TES peab K.E. von Baeri
ausammas Tartu Toome-
mäel vasevaraste süü läbi
toime tulema ilma loorberi-
pärjata, mis sealt varastati
(Foto Enn Kalve).

EÜ ratifitseeris Eesti Vabariigiga majandusleppe

TALLINN (EPL) - Eu-
ropa Ühendus (EÜ) rati-
fitseeris Eesti sõlmitud
lepingu kaubavahetuse, äri
ja majandusliku koostöö
alal.

Vastavasisulise noodi and-
is Eesti saadikule Brüsselis
Clyde Kullile üle EÜ Komis-
joni peasekretär. EÜ nimel
oldi noodile alla kirjutanud
EÜ president Douglas Hurd
ning EÜ Komisjoni peasek-
retär.

Leping näeb ette pea-
aegu kõigi olemasolevate tö-
kete ja piirangute kõrvalda-
mist EÜ poolt ning võimal-
dab Eestil luua vajalikud tu-
rukaitse mehhanismid Gatti
raames.

Majanduslepingu Eestiga
kiitis heaks Euroopapara-
lament, misjärele heakskiidu
andis ka Euroopa Ühenduse
peakomitee. Leping jõustub
teise kuu esimesest päevast
pärast ratifitseerimist Eesti
poolt. (EPL/"Postimees").

LAEVAGA TALLINNA

Stockholmist ülepäeviti
kell 17.30. Tallinna jõuab
laev järgmisel hommikul
kell 09.00.

Võtke ühendust
reisibürooga või meie
tellimiskontoriga.

Tel. 08 - 667 00 01

ESTLINE

Sõnad Juhan Koklale järele

Ajakirjaniku töö olemus on inimestele tihti põhiliselt vähetuntud, kuigi nad lugejatele selle töö tulemusti iga päev näitavad. Nagu eesti keelne nimi tabavalt ütleb, kirjutab ajakirjanik põhiliselt oma ajast, kaasajast. Kirjeldades, analüüsides, sünteesides tehes, katsudes ajasündmuste mõttesse tungida.

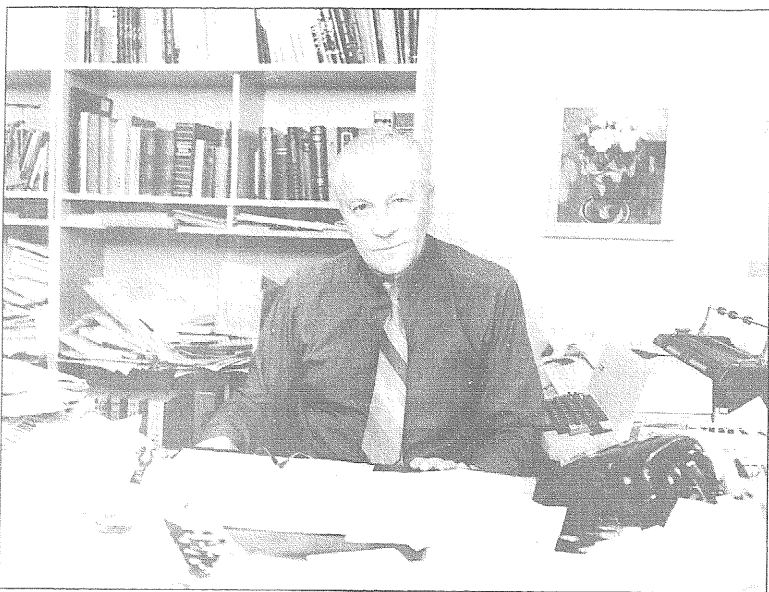
Kui ajakirjanik on toimetaja, peab ta hindama ka seda, mis teised kirjutavad, saama vahel sõimata, et ta tsensereib. Kui ta on juhtkirjanik, siis peab ta avaldama oma arvamusis sündmuste kohta ja selle üle, mis teised on kirjutatud - seda alati ei hinnata.

Peatoimetajal on peale selle vaja hoida koos toimetust, anda lehele oma nägu. Sõlmida ja hoida alal suhteid mitmesuguste ühiskondlike gruppidega. Tunda inimeste ja gruppide omavahelisi suhteid ja sidemeid. Tuleb tegeleda poliitiliste küsimustega ja tunda poliitilise elu teletaguseid.

Pagulasajakirjanikul on kõik need probleemid olemas - ainult keskendatud kujul. Üks ajakirjanik peab tegema ja tundma seda, mis normaalselt on jagatud mitme vahel. Lisaks teki- vade ägedasti esile mitmesugused eritajad. Ja ka see, et pagulaslugeja on loomupoolest eriskam ja kergem solvuma ning seikadest vastelsti aru saama.

Juhan Kokla on olnud eelmajandusolukorras üle poole sajandi. Vahelpeal koguni nii surutud positsioonid, et ajalehte on tegelikult tulnud teha üksinda. Toimetamise hulka on paratamatult käinud ka need tihti hõlpsa nika venivad jututajad, mis, protestirühmad, nõudmised kas telefoni teel või isikliku vestuse vormis. Aga peatoimetaja on jäänud rahulikuks ka siis, kui tal on poole tunni välist kullutatud vaatekohti, mis üksteisest tohutu erinevad, igal mehel oma õigus kaasa.

Hommikuti vaskretil, tihti ujumast tulles, on Juhan Kokla üle neljakümne aasta istunud oma toolis.

Juhan Kokla sündis 1. juulil 1915 Tallinnas. Lõpetas Lääne-maa Ühisgümnaasiumi Haapsalus, õppis Tartu Ülikooli õigus-teaduskonnas. Hakkas ajakirjanikuks töötama alates aastast 1935. Algul "Lääne Elu" juures, hiljem reporterina "Vaba Maa" ja "Rahvalehe" juures. Saksa okupatsiooni ajal 1941-44 oli "Postimehe" Tallinna toimetuse

juhataja. Oli vangistatud 1944. a kevadel. Saksa okupatsioonivõimude poolt süüdistatuna "rahvuslikus tegevuses". Põgenes Rootsi 1944. a. sügisel.

Kui 1944. a. sügisel hakkas ilmuma "Stockholms-Tidningen Eestlastele", oli Juhan Kokla selle toimetuses ja mõni aasta hiljem kunni oma surmani selle

ning järglase "Eesti Päevalehe" peatoimetaja.

Lisaks oli Juhan Kokla pikki aastaid "Voice of America" esinaja Rootsis, võitis aktiivselt osa eesti ajakirjanike kutsetööst, kirjutas artikleid väljaspool ajalehte ja oli aktiivselt tegev skaudina, kõigiall kaasas eesti ühiskondlikus ja seltsskondlikus tegevuses.

raamaturiial selja taga, enam või vähem paberitega kuhjatud laud ees, sellel iga hetk helisema kippuv telefon ja laua taga toolil väga tihti jutukas jutukäia. Ajaleht tahtis ka teha, millest järele jätkata. Aga see ei olnud ühele ajakirjanik. Aega tuleb kätte voi-

delda, lahkelt naeratades hambad kokku pigistada.

Pajude vestluse ja kokkupuutumiste tulemusena oli Juhan Kokla elav leksi-kon Rootsi eestlaste osas (ja tihti hõlmast tema teadmised ka esitust väljaspool).

Aga suur ja tohutul mitmekilgeline polnud mitte ükski Juhan Kokla teadmus isiku-

loost, vaid ka väga paljudele teistele aladel. Hea ajakirjanik peab tundma seda ühiskonda ja seltskonda, milles ta elab ja töötab.

Kõik pagulases aktiivselt inimesed on olnud aastakümnete kaupa võitlejad eesti rahva eluõiguse, Eesti Vabariigi taastamise eest. Juhan Kokla pagulasajalehe peatoimetajana on ol-

nud tipp-positsioonis, ajaleht on alati pidanud seisu-kohta võtma meie rahvusele eluliselt tähtsates küsimustes. Selles osas ei ole Juhan Kokla iliall asunud kompromisside tegema, kuigi teda vahel on katsutud selke mõjutada. Ta pole ta-pannud oma tegevuse lõppu-ühisest - saavutada vabadus Eestile. Tal oli voi-

malus selle sihi saavutamist näha ja rahuldust tunda, et sihi saavutamises on olnud kaasas ka tema ja kaastöölised pingutused.

Ajakirjanik peab olema uudishimulik, sest mida ei saa ju seiku teada. Juhan Kokla oli alati valmis oma teadmisi täiendama.

Ajalehe peatoimetaja peab oskama kududa ajalehele kaastöölise võrgu, mis hõlmaks kõiki ühiskondlikke ja kultuurilisi sektoreid. Juhan Kokla oskas seda võrgu panna, hooides koos ka need kirjutajad, kes omavahel kokku ei tahtnud passida. On vaja tihti peent tundlikkust, et taibata, millal ajakirjanik ja ajaleht saab endale lubada öelda ka "kõvu sõnu" ja millal tuleb mõned asjatult kõvad sõnad muuta pehmeks, sest tühine tüli ei too kellelegi tulu. Aga vaajasid korral said sõna ka need, kes vastasid seiku hoopis teistiti kui peatoimetaja.

"Eesti Päevaleht" on väljaanne oma näoga - nii väliselt kui sisuliselt. Seda on tunnustatud nii pagulases kui kodumaal. Selle näo ja prestiiži on Juhan Kokla tõotanud välja aastakümnete vältel, peaaegu märkamatuult toimetades lehte teise järel, nii nagu põlvimees künnab vao teise kõrvale, nii et põlv saab hakata vilja kandma.

Kaks Juhan Kokla ütlust on meelde jäänud. Üks üks äge äärmuslane korral nõudis, et ajaleht ja toimetaja peaksid võtma seiskokoha mis ühtselt kiskimises, siis ütles ta: "Mina olen ajakirjanik, mitte poliitik."

Ja teisel korral ütles ta õrnemalt soost reporterile, kui oli olnud lugejatega pahandus: "Ajakirjanikul ei tohi olla liiga heh nakk."

Need sõnad on meelde jäänud. Ja siin kirjutajad olgu taganijärele öeldud asendamatu ajakirjanikule, peatoimetajale ja kolleegile, kes neid ega teisigi sõnu - mida peaks olema palju - enam kuuls ei saa.

Töö on see, mis tegijad kiitab - ka taganijärele.

ARVO MÄGI

Eestniska Dagbladet i dag

Eestniska Dagbladet chefredaktör Juhan Kokla avled ovannt den 31 december i en alder av 77 år. Närmaste anhöriga är sonen redaktör Peet Kokla med familj.

Juhan Kokla föddes i Tallinn den 1 juli 1915. Före det andra världskriget började han sin journalistiska bana i Estlands största tidningskoncern Vaba maa. Under den tyska okkupationen arbetade han som chef för Postimees (den ledande tidningen i Tartu) i lokalredaktion i Tallinn.

Våren 1944 fångades han av tyskarna som misstänkt motståndsmän, frigavs på hösten och flydde med familjen till Sverige.

Hösten 1944 började Kokla arbeta på den liberala Stockholms-Tidningen som

Juhan Kokla in memoriam

då började ge ut en specialutgåva med en eller ett par sidor text på eestniska. Från 1950 blev Kokla chefredaktör för den eestniska avdelningen. Efter det att LO hade köpt Stockholms-Tidningen lades de eestniska sidorna 1958 ner av (trikes)politiska skäl. Kokla och några vänner till honom lyckades dock hitta en lösning.

Under namnet Eesti Päevaleht - Eestniska Dagbladet började Eskiltuna-Kuriren ge ut en speciell upplaga med eestnisk text. År 1970 överlät Eskiltuna-Kuriren utgivningsrätten på Eesti Päevaleht till Juhan Kokla och tidningen blev en självständig tidning som ges ut av ett fristående bolag. Numera ägs alla aktierna av en stiftelse vars ordförande Kokla var vid sin död.

I mer än fyrtio år var Juhan Kokla chefredaktör för den största eestniskspråkiga tidningen i Sverige.

Under hela den tiden har han strävat efter att ge ut en tidning för hela den eestniska gruppen i Sverige. Han har konsekvent försökt brygga över och mildra motsättningar som alltid finns i sådana grupper. Lika konsekvent har han hållit en aldeles klar och tydlig linje i sin kamp för Estlands rätt till självständighet och oberoende.

Under flera årtionden brännmärkte han i förmodligen hundratals ledare okkupationsmakten och dess ilgärningar. KGB svarade med att i hundratals artiklar i tidningarna i Estland liksom i tjugtals broschyrer som spreds bland de eestniska flyktningarna i väst svartmåla Kokla. Först 1992, efter det att den eestniska självständigheten hade återupprättats, besökte Kokla hemlandet efter 48 års frånvaro.

Kokla arbetade in i det sista med sin tidning. Även dagen före dödsfallet kom han en stund till redaktionen, trots att han hade känt sig krasslig ett par dagar, och trots att han hade lovat ta ledigt ett par dagar i mellanlagarna. För många av Eesti Päevalehts läsare har förmodligen tidningen och Kokla blivit mer eller mindre synonyma begrepp. Hans mycket omfattande personkännedom och goda minne för även mindre händelser under de gångna åren gjorde honom till en oersättlig informationskälla om Estland och esterna i Sverige.

En epok i eestnisk tidningshistoria är förbi.

ALUR REINANS

Kurbusega võtsime vastu teate kultuuritegelase ja peatoimetaja Juhani Kokla lahkumisest meie keskel. Juhani Kokla jääb meie mälestusse kui inimele, kelle nimega on suurel määral seotud eestlaste säilitamine ja edasikandmine pikakel pagulasajalehes Rootsis ning eesti ajakirjanduse parimate traditsioonide jätkamine kodumaast eemal. Avaldame siirast kaastunnet Juhani Kokla lähedastele nende suures kaotusvalus.

Eesti Stockholmilt saatkond

Eesti soovib laenu

TALLINN (EPL) - Eesti valitsus soovib võtta USA-lt projekti GSM-102 raames laenu viis miljoni dollari ja Jaapani Eksport-Import Pangalt 20 miljoni dollari.

USA-st võetavat laenu tahetakse kasutada "Kreenholmi Manufaktuurile" ja "Balti Manufaktuurile" puuvilla ostmiseks. Eelõnu seletuskirjas on öeldud, et

laenu antakse kolmeks aastaks, intressiga üheksa protsenti aastas. Laenu tingimused on puuvilla ostmise USA-lt. Jaapanilt võetavat 20 miljoni dollari soovitakse kasutada pikajätkseks Eesti Vabariigi impordi finantseerimiseks. Laenupeetused on 15 aastat, kusjuures esimesed viis aastat on maksuvabad.

"Postimees"

Tallinnasse Eesti lennuliinia	
Stockholm	- esmasp. teisip. neljap. reede
Göteborg	- esmasp. teisip. kolmap. neljap. reede
Malmö	- esmasp. teisip. kolmap. neljap. reede
Kopenhaagen	- esmasp. kolmap. reede